

Če to v par dneh ne pomaga, se jako priporoča še naslednje zdravilo: Vzemi majhen košček bele krede, pa zopet toliko navadnega pečatnega voska. Oboje to zdrobi v lonček, kjer nalij navrh surovega mleka, in vse to dobro skuhaj. To se vliva po potrebi večkrat na dan in — živinče navadno okreva. Seveda na „zadnjo uro“ se ne sme čakati z zdravilom, ker takrat je navadno vsako zdravilo zastoj.

Torej tako le ljubi moji, shranjujte le mladi zarod svinj, ker le ta žival ima med vsemi še najboljšo ceno, pa žal, tudi največ sovražnikov — boleznij. Pohorski.

Poučni in zabavni del.

O Frideriku Baragi.

(Spominske črtice. Narekovala na »Drenikovem vrhu« leta 1883. Antonija Drenik, rojena Baraga).

„Oče škofov in moj oče sta bila brata. Jaz sem toraj prava sestričina škofova. Škofov oče je imel Trebanjsko grajščino, moj oče so imel grad Beljnek v Moravčah.

Friderik Baraga je kot otrok izgubil očeta in prišel v Beljnek.

Ko je škofov oče nevarno zbolel, jahali so moj oče, moja mati in Žurbi — preko Ponoviče, Litije in Bogensperga v Trebnje. Na smrtni postelji so rekli stric mojemu očetu: „Ljubi Ignacij, skrbi za Franceljna! bodi mu oče“!

Kot stric in varuh so potem prevzeli moj oče v gospodarsko oskrbo Trebanjsko grajščino, varovančke: Friceljna, Tončko in Malko preselili so se s Trebnjega v Moravče.

Skupaj smo živeli otročja leta in še potem: Fricelj, Tončka, Malka; jaz, brat Janez in sestri Marija, Cilka, Loti.

Dolgo časa bil je otročji, toda če je kaj zagrešil, kaznoval je sam sebe. Šel je v prosno sobo v tretje nadstropje klečat. Ako ga ni bilo pravočasno k mizi, rekli so mama: „Le v prosno sobo ga pojdite iskat. Najbrže tam kleči“.

Krtine so mu bile vrtki. Zjutraj je takoj gledal skozi okno in nove krtine štel, potem pa prošil mamo semenov za toliko in toliko vrtkov. S semeni je potem šel od krtine do krtine. S pralico je kopice zravnaval, obsejal in seme zabrskal.

Posebno priljubljena igrača mu je bila, zvezati po 5 ali še več „pručic“ in jih prepeljavati. Ženske so bile nejevoljne, ker je vse perilo znosil, kolikor ga je dobil, ga je porabil za povezo. Še ko je s V. latinske šole prišel na počitnice, je rad s „prukami“ vozaril.

Nekatere dni pa je na travniku „Brdavs“, tam, kjer se iz petih krajev vodke zbirajo, delal mlinčke s kladvički.

Leta 1809. je bil Fricelj Baraga tretjič ali četrtič v Ljubljani. Moj oče so poslali z Reljneka hlapca z oslom, na katerem je Fricelj domu prijezdil. Šel je na Dol, sv. Heleno, čez Jeme, in potem zmirom čez hribe do Moravč. Bil je takrat 10 do 12 let star, 3 leta mlajši od mene.

Pred gradom je stala velika češplja. Pregovoril me je, da sem tudi jaz šla na njo. Ko sva bila že visoko — višje kot prvo nadstropje — reče Fricelj: „Zdaj zapojva „Gloria in excelsis“. Pela sva na vsa grla toliko časa, da so prišli papa in strogo ukarali: „Tako doli! Če ne pridem s korobačem“. Fricelj je rekel: „Papa! saj ga že imate! Ne moreva doli, dokler bodete s korobačem pod drevesom“.

Ko so jedenkrat pokrivali voljnak, vabil nas je Fricelj: „Pojdite, gremo med jest“. Po lestvi smo lezli: Fricelj, Tončka, moj brat, sestra in jaz. Vzeli smo jedno „namažo“ (škatlja, ki je bila na enem panji). K nesreči je lestva padla na čebele, te so zrojile in nas strašno opikale. Vpili smo in prihiteli so posli, potem oče in mama. Hlapec je prinesel poln škaf kislega zelja in potem smo pred uljnakom na hrbtih ležali obloženi s kislim zeljem. Več dni nismo pregledali.

Drugikrat si je izmislil Fricelj „traktament“. Določilo se je, da bo zgoraj pred kašto „miza“. Za pojedino smo imeli: hruške, marelice, breskve, ringlo, vse posušeno in z janežem potreseno. Mošta in hruševke smo tudi dobili.

Fricelj je rekel: „Ve bosta kuhale in pripravljale, jaz bodem na mizo nosil“. Imel je zato bel prtič prepasan. Za gospodarja je bil brat Janez. Sestre pa smo rekle: „Kadar bo vse na mizi, pridemo tudi me na traktament“.

Fricelj pa je dejal: „Ko bom zažvižgal, pa pridita“. Kmalu zaslišimo žvižg, in hitimo gori, toda — vse sta že snedla in spila! Sestra Marija se je od jeze jokala. Janez in Francelj sta se pa smijala . . .

Škof Baraga stanoval je v Ljubljani 8 let pri profesorju Dolinarju.

V VI. šoli se je Fricelj popolnoma spremenil. Nič več ni bil otročij, narobe, prav resen je postal. Tako pridno se je učil, da je bil prvi. Po osmi šoli je šel na Dunaj.

Dve leti je bil na visoki šoli, ko je postala sestra Amalija nevesta. Vabljen na poroko, odpisal je, da pride, če se mu obljubi, da bo dva dni in dve noči godba, da se bo zamogel pošteno naplesati. Prišel je in res strastno plesal. Po svatbi se je vrnil takoj zopet na Dunaj. Amalija se je z Beljneka možila.

Z Dunaja je Fric očetu pisal: „Le dobro oskrbuje Prebnjo. Kadar dovršim, prevzamem grajščino, vse vredim, potem pa se poročim s hčerko profesorja Dolinarja.“

Oče škofov je našel 5 topov, jih hranil, potem pa Dunajski vladi izročil. Zato je prišla zanj diploma pravico do plemstva, — a prepozno. Ko je Fricelj končal „jus“, je postal na podlagi onega diplome plemenit.

Nakrat je pisal: da odpotuje z Dunaja, da bo v Krašni pustil svoje reči, po katere naj pride hlapec, on pa, da bo prišel peš domu.

Dekleta smo se ga silno veselile, in ugibale smo, kako bomo praznovale njegovo poroko. Sestra Marija ga je prva zagledala, ko je šel z Vartenberga čez travnik proti Reljneku. Vse smo skočile in mu hitele nasproti. Pri vrtu smo prišli skupaj. Vse nas je poljubil — zadnjo sestro Marijo in rekel je: „Ve ste moje sestre — to pa je zadnji moj poljub.“

Nato so prišli papa. Fricelj jih je srčno objel, a takoj tudi prosil, naj gredo — če le morejo — takoj z njim v Ljubljano.

Nismo umeli, kaj vse to pomeni. Še isto noč ob 3. uri sta se odpeljala v Ljubljano. Drugi dan je izročil Trebnjo sestri Amaliji v last, sam pa vstopil v semenišče. Ko je dovršil semeniške študije, nas je povabil na primico.

Nova maša je bila napovedana ob $\frac{1}{2}$ 5. uri zjutraj v šenklaški cerkvi.

Vso noč smo se vozili. Pri „Maliču“ smo ostali. Papa, moje sestre Marija in Loti, škofove sestre Tončka in Amalija, in jaz.

Ob $\frac{1}{2}$ 5. uri je Baraga pristopil k altarju. Dva duhovna sta bila zraven in dva ministranta. Novomašnik je bral tiho sv. mašo, in mej mašo nas obhajal.

Barage potem nisem videla prej, da je prišel kot misijonar iz Amerike. Stanoval je pri sestri Amaliji v Martinčevih hiši. Peljala sem k njemu otroke in on nas je vse blagoslovil. V druge prišel je kot škof. Stanoval je pri „Wildenmannu“. Zopet sem vas peljala k strijcu iz Amerike. Ti, „Francelj“ si bil še tako majhem, da si se vedno mene držal.

Ko sem stopila pred škofa in zagledala zlati križ in prstan, jela sem se tresti. Škof pa je rekel: „Ljuba moja, ne da mi poveš, uganem tvoje misli. Ti premišljuješ, kako čast bi mi izkazala, ko me vidiš kot škofa pred sabo? — Le misli, da si ti moja stara Tončka, prijateljica iz otročjih let, jaz pa tvoj stari Fricelj. — Igrala se pač ne bova več in krtine v Reljneku bodo imele mir.“

Pogledal je vas otroke in rekel: Ljuba moja Tončka! 4 fantke in 1 punčko imaš, povej, katerega si odgojila za me — morda tega? in kazal je na Bertelna. Ta pa zbeži skozi vrata po stopnicah in domu . . .

Baraga je pisal iz Metlike, kedaj odide v Ameriko. Moj oče in Žurbi (mož stareje sestre Cilke in lastnik gradiča „Lihteneg“) sta šla po slovo. Našla sta ga še. Spal je na golih deskah. Pod glavo je imel opeko in knjigo. Bil je v talarji — neodet. Zbudil se je in vstal. Papa so rekli: „Ljubi moj! vsaj zadnjo noč bi se bolje počil“.

Baraga je pa odgovoril: „Ljubi papa, pred tremi dnevi sem razdal vse med siromake in bolnike. Zdaj nimam nič več, kakor potrebno za potovanje“.

Meni je pisal mnogo let za god. Jaz pa njemu. V dopisih je povedal tudi, kako se mu je tu pa tam godilo.

Moj oče so Trebanjsko grajščino mnogo let oskrbovali, misleč, da bo trud in strošek prišel nam otrokom k dobrem. Toda prišlo je drugače.

Ko sem se možila, sem bila stara 23 let. Zdaj sem jih stara 86 let; „Dore“ je pa star 53 let.

Fr. Drenik.

Osveta.

Spisal Zmago Kračmanov.

Prišla je ravno dvanajsta ura.

Na dvorišču vojašnice neke posadke onstran Velebita se je razdelila straža in posamezni oddelki moštva so odhajali jedva skozi velika vrata obzidanega dvorišča.

Mladi, služboimajoči kadet si je mel od veselja roke ter prezirnim pogledom zrl za odhajajočimi vojaki, saj je imel danes prvič v svojem življenju službo, inspekcijo vojašnice; bil je za dobo štiriindvajsetih ur prvi in najvišji gospod, neomejeni glavar vojašnice in od zadnjega prostaka do najstarejšega narednika se mu je moralo vse klanjati ter pokorno izvrševati njegova povelja.

Ko zapusti dvorišče zadnji oddelek straže, odide kadet ponosno v stražnico, da pouči zapovednika straže, kako se ima ponašari. Da pokaže takoj svojo moč, ošteje pošteno celo stražo. Tambor moral je poklicati službene organe vsih v vojašnici nastanjenih stotnij, kateri so morali nemudoma dovesti po dva z metlami oborožena moža, da se dvorišče in dolgi hodniki vojašnice očistijo, dočim so stotnijski črevljarji in krojači dobili povelje, da z nožmi ostrgajo na večih mestih zamazane stene hodnikov.

Komaj je bilo to delo dovršeno, klical je že zopet tambor vse v „hišnem zaporu“ se nahajajoče vojake, kateri so se v par minutah zbrali pred stražnico. Toda naglost ni nikoli dobra, in gospod kadet našel je gotovo pri vsakem kako napako. Nekateri so preslabo očistili gumbe, drugi zopet jermena, nekateri so imeli prašne bajonete, drugim je manjkalo zopet par žrebljev na črevljev in — slišali so nebroj psov. Po dovršenem pregledu so morali nemudoma omenjene nedostatke popraviti; čistilo in klelo se je po vsih sobah.

Za pol ure zbrani so bili že zopet pred stražnico. Očistili in uredili so vse kolikor je bilo mogoče. Gumbi svetili so se kakor pravo srebro, jermena so se lesketala, isto v podplatih so bili žreblji polnoštevilni; vsi so že mislili, da danes ne bode treba več nastopiti pred stražnico.

Toda naenkrat počne kadet na vse grlo vpiti, psovka za psovko leti na ubogo skupino hišnih kaznjencev, kateri so se tresli, kakor slamnata bilka.

Katero napako je sedaj našel kadet?

Joj! brke niso bile v redu zasukane in to ga toli razsrdilo.